

A photograph of four men in suits standing in a red hallway. The man on the far left is looking towards the camera. The man next to him is holding two trumpets. The man next to that is also holding two trumpets. The man on the far right is wearing glasses and holding two trumpets. The background is a red wall with a dark doorway in the center. The lighting is dramatic, with strong shadows.

VAN ALMELOSCH HARMONIE NAAR METROPOLE

VAN LINKS NAAR RECHTS: RAY BRUINSMA, JAN OOSTHOF, RUUD BREULS, JAN HOLLANDER

DE SUCCESSTORY VAN JAN OOSTHOF

HET IS EEN BEKEND GEGEVEN DAT VRIJWEL ALLE BLAZERS IN DE BESTE ORKESTEN VAN NEDERLAND OOIJ ZIJN BEGONNEN IN DE PLAATSELIJKE HARMONIE OF FANFARE. JAN OOSTHOF (1952) BEGON OP DE KLAROEN VAN ZIJN VADER EN IS SINDS 1978 WERKZAAM BIJ HET WERELDWIJD VERMAARDE METROPOLE ORKEST. "VEEL LICHTE MUZIEK IS VEEL ZWAARDER DAN KLASSIEKE MUZIEK. NEEM ALLEEN AL HET TROMPET- SPEL: BINNEN DE KLASSIEK WORDT BINNEN HET TRADITIONELE BEREIK VAN DE TROMPET GESPEELD, MAAR IN DE LICHTE MUZIEK GA JE VAAK AL EEN OCTAAF HOGER. FYSIEK IS HET ZWAARDER. OOK FRASERING IS IN DE LICHTE MUZIEK BELANGRIJKER. LICHTE MUZIEK IS QUA COMBINATIE VAN TIMING, KRACHT EN TECH- NIEK ZWAARDER EN VEELEISENDER DAN KLASSIEKE MUZIEK. VEEL MENSEN HEBBEN DAARVAN GEEN WEEET."

TEKST: ERIC VAN 'T GROENEWOUT / FOTOGRAFIE: JOERI ROOIJ

De herinneringen aan zijn eerste muzieklessen brengen een glimlach op het gezicht van Jan Oosthof. "Toen ik begon waren er in Almelo vele harmonieën en fanfares. Minstens zeven. Inmiddels is er een aantal gefuseerd maar zijn er nog steeds een stuk of drie, vier. Toen mijn ouders nog leefden kwam ik vaak terug bij mijn harmonie, de Koninklijke Almelo'sche Harmonie. Ik blies wat graag bij de repetities op zondagochtend een trompetje mee. De sfeer was altijd top. Ook toen ik er begon. Eerst op de klaroën. Totdat mijn melkandjes uitvielen. Daarna kreeg ik een trompet. Het was een gedeukt instrument. Vervolgens gaf de harmonie mij een Conn in bruikleen. De harmonie was één groot sociaal gebeuren. Met veel plezier ging ik naar de repetities. Niet alleen om te spelen, maar ook om de anderen te zien en te spreken. Het was een familiegebeuren. Vaders en zonen zaten er naast elkaar. In mijn tijd mochten alleen mannen lid zijn, maar dat is gelukkig veranderd. De onderlinge sfeer, de muziek: ik heb er goede herinneringen aan. Er werd op een hoog niveau gemusiceerd en ik heb er het samenspel goed geleerd. Er werd veel aan educatie gedaan. Op mijn veertiende gingen de eerste trompettisten weg. Toen werd ik tot eerste trompettist gebombardeerd. De spanning bij het eerste optreden als eerste trompettist herinner ik me nog goed."

Kort daarop verliet Oosthof de Koninklijke Almelo'sche Harmonie. "Op zaterdagavond speelde ik in een soulband. Op

zondagochtend waren mijn lippen nog zo dik dat het niet meer met elkaar te combineren viel. Het was ook een beetje een repertoirekeuze, die soul trok me toen meer. In die tijd had je overigens al een kentering, van klassiek verschoof het accent richting lichte muziek. En lichte muziek heeft mijn voorkeur. Maar veel belangrijker, met de soulband hadden we twee optredens per week. Daar kon de harmonie niet tegenop. Er is niets mooier dan voor publiek te spelen. Die druk, het moeten presteren, het was een lokroep die ik niet kon weerstaan. Het heeft me gebracht waar ik nu ben."

DRUK IS LEKKER

Oosthof is ervan overtuigd dat het spelen in een harmonie of fanfare een hele goede basis vormt voor een verdere ontwikkeling als muzikant. "Je merkt het meteen: musici die bij een harmonie zijn begonnen, zijn technisch beter onderlegd. Zij hebben een duidelijke voorsprong. Kijk naar de bezetting van de trompetsecties van de grote orkesten, het zijn allemaal musici met een harmonie- en fanfareachtergrond. Alle trompettisten van het Metropole Orkest zijn opgegroeid in de harmonie en de fanfare. Harmonieleden zijn domweg beter voorbereid op wat er van je wordt verlangd als je eerst naar het conservatorium gaat. Gedurende mijn conservatoriumtijd hadden mijn medestudenten op blaasinstrumenten allemaal een zelfde achtergrond in de harmonie. >

JAN OOSTHOF

JAN OOSTHOF SPEELT OP EEN CUSTOM MADE TROMPET VAN HUB VAN LAAR.

“DEZE TROMPET IS ME OP HET LIJF GESCHREVEN.

OOK TROMPET JAN HOLLANDER IN HET METROPOLE SPEELT OOK OP EEN VAN LAAR. IK VERTEL HEM WAT IK WIL, EN HIJ MAAKT HET. HIJ WEET PRECIJS WAT IK BEDOEL. HIJ ZIT ZO’N BEETJE OM DE HOEK, DAT IS WEL HANDIG. VROEGER MOEST IK NAAR LOS ANGELES OM MIJN TROMPET TE LATEN REPAREREN. VEEL BEFAAMDE TROMPETTISTEN ZOALS CHUCK FINDLEY, ARTURO SANDOVAL EN ERIC VLOEIMANS SPELEN ALLEMAAL OP EEN VAN LAAR. IK HEB ONLANGS OP EEN VAN LAAR VAN EEN LEERLING GESPEELD. DIE WAS NOG BETER DAN DIE VAN MIJ!

WEL KNAP DAT HIJ ZICHZELF STEEDS AAN HET VERBETEREN IS.”

Het was vanzelfsprekend. Het niveau van instrumentbeheersing is hoog. Dit komt mede door de HaFaBra-examens op de muziekschool, waar je voortdurend naartoe werkt.”

Ook Oosthof heeft die examens afgelegd. Last van examenvrees? “Een beetje gespannen was ik wel. Met sommige solootjes was ik niet altijd even blij. Ook tijdens de concoursten was er weleens wat nervositeit. Maar dat vind ik gezond, het mag er van mij wel zijn. Een beetje druk is lekker. Dat heb ik nog steeds. Er zijn concerten waar je echt druk voelt. En na afloop, als het goed is gegaan, voelt dat lekker, voelt het bevrijdend. Er zijn ook weleens avonden waarop je een concertje draait. Zoiets is veel minder spannend. Vervelend of saai is het gelukkig nooit. Ik speel met zulke ongelooflijk goede musici, ik geniet dan meer van het samenspel dan van de muziek. Ik speel ook in het orkest van James Last. Ik zit daar met zulke wereldtrompettisten dat de muziek me eigenlijk niets meer uitmaakt. Waanzinnig, die sectie speelt zo spatgelijk dat je het bijna voor onmogelijk houdt.”

CONCOURSEN

Zeven muziekverenigingen in een, zeker in die tijd, redelijk kleine stad, leidde het weleens tot Thorn-achtige taferelen waarbij de rivaliteit tussen de plaatselijke harmonieën tot familievetes en burenruzies kon leiden? Oosthof moet erom lachen. “Nee, nee, het bleef allemaal netjes, er waren geen nare voorvallen. Er was een zekere mate van rivaliteit tussen de harmonieën. Als je aan een concours deelnam, sprak je niet met elkaar. Je zag elkaar op zo’n moment als de tegenstander. De rivaliteit ging wel zover dat als een trompettist uitviel, je niet bij een andere vereniging uit Almelo naar een remplaçant zocht. Later kreeg ik overigens goed contact met trompettisten uit andere harmonieën. Het was alleen tijdens de wedstrijden dat we niet met de musici uit die andere Almelse harmonieën spraken.”

Naast de concoursen met de harmonie heeft Oosthof weleens aan individuele concoursen deelgenomen. “Maar daar houd ik niet van. Wedstrijden in muziek? Je kunt muzikale prestaties niet één op één vertalen naar wie de beste is. Bij zo’n individueel concours ligt er meteen een hoop negatieve druk op je. Het is een andere druk die je voelt dan de gezonde spanning voor een concert. Die negatieve druk gaat ten koste van het spelplezier. Dat is zóó belangrijk. Vooral jonge kinderen moet je daarmee niet opzadelen. Het is toch niet erg als er foutjes worden gemaakt? Niemand is overigens de beste. Ik heb met veel topjongens gewerkt. Niemand is compleet. We missen allemaal wel iets. Het maakt ons menselijk. Musici zijn nu eenmaal geen machines.”

EÉN GIGANTISCH BLOK

Oosthof is inmiddels alweer jaren eerste trompettist van het Metropole. Kort en bondig: “De andere trompettisten moeten zich aanpassen aan mij. We moeten als één blok klinken. We kennen elkaar door en door. Mijn timing, mijn frasering,

het wordt goed aanvoeld. We hebben natuurlijk honderden uren met elkaar op het podium doorgemaakt. Mijn buurman zit als cement aan mij vast gekluisterd. Er is geen speld tussen te krijgen. Als trompetsectie zijn we één gigantisch blok.

Het is niet nodig om met elkaar bevriend te zijn om goede muziek te maken. Het is natuurlijk wel een prettige bijkomstigheid dat we heel goed met elkaar kunnen opschieten. We zijn een gezonde groep jongens die het fijn vinden om met elkaar goede muziek te spelen. We trekken als trompetsectie veel met elkaar op. We gaan samen eten. Tijdens repetities en concerten gaan we ook met elkaar pauzeren. Onderling is er geen enkele rivaliteit. Overigens, die is er ook niet met of tussen de andere secties. We zijn er met z’n allen van doordrongen dat alleen een goed resultaat telt.”

“Nog nooit voorgekomen”, zo antwoordt Oosthof op de vraag of hij weleens jaloers was op mooie solopartijen die bij bijvoorbeeld de saxofoon- of trombonesectie werden neergelegd. “Bij het Metropole moet je snel werken. Tijd om uren te discussiëren of in dit stuk niet beter een trompet- dan wel saxofoonsolo moet zitten is er niet. En zoals Wynton Marsalis het ooit omschreef: in een big band is geen democratie mogelijk. Daarmee ben ik het van harte eens. Ik heb er geen enkel probleem mee dat ik afhankelijk ben van de noten die de arrangeur voor mijn neus neerlegt. Natuurlijk denk ik weleens: wat heeft de arrangeur hier geschreven...? Maar ik laat het aan de dirigent over om te bepalen hoe of wat we spelen.”

Trots: “De dirigenten die in de jazz zijn groot geworden, laten mij vaak helemaal vrij.”

En klassieke dirigenten? Schoorvoetend geeft Oosthof toe boos te zijn geweest op een klassieke dirigent. “We doen ook weleens meer klassiek gerichte stukken, of filmmuziek met een meer klassieke invalshoek. Soms zit daar een jazzpassage in. Je merkt dat klassieke dirigenten niets van jazztiming begrijpen. Een achtste noot in jazz kan langer zijn dan een kwart noot in klassiek. Klassieke dirigenten kijken vaak alleen maar naar het papier. In jazz speel je de syncopen wezenlijk anders. In de klassiek mag je niet met je tong afsluiten, in de jazz doe je dat vaak wel. Als zo’n klassieke man me dan gaat voorzingen hoe iets moet klinken, kan ik erg boos worden. De haren rijzen me ten berge! Niemand hoeft mij te zeggen hoe ik jazz moet spelen. Vanuit de klassieke hoek heerst soms nog weleens enig dedain richting lichte muziek. Helemaal misplaatst! Veel lichte muziek is veel zwaarder dan klassieke muziek. Neem alleen al het trompetspel, binnen de klassiek wordt binnen het traditionele bereik van de trompet gespeeld, maar in de lichte muziek ga je vaak al een octaaf hoger. Fysiek is het zwaarder. Ook timing is in de lichte muziek belangrijker. Lichte muziek is qua combinatie van timing, kracht en techniek zwaarder en veeleisender dan klassieke muziek. Veel mensen hebben daarvan geen weet.”

En dan speel je ook nog eens bij een orkest dat van het ene naar het andere project stuiert. >

“DE HARMONIE WAS ÉÉN GROOT SOCIAAL GEBEUREN. MET VEEL PLEZIER GING IK NAAR DE REPETITIES.

HET WAS EEN FAMILIEGEBEUREN.”

“Er zijn weinig orkesten zo productief als het Metropole. Ik speelde ook weleens bij de WDR Big Band. Daar krijg je een week om te repeteren, een week om een album op te nemen. En daarna heb je twee of drie concerten. Dat doe je bij het Metropole dus allemaal binnen een week.”

Geen wonder dat Oosthof het heeft over letterlijk honderden hoogtepunten die hij met het Metropole heeft meegemaakt. “Misschien waren het wel duizend concerten. North Sea Jazz, Paradiso, Carré, de concerten met the Yellowjackets, het Miles Davis-Gil Evans programma met gastdirigent Maria Schneider, met Elvis Costello in het Lincoln Center te New York, maar ook in Griekenland aan de voet van de Acropolis. Duizenden en duizenden mensen. We kregen een oorverdovend applaus. Gigantisch. Indrukwekkend. Het was zo hard, ik zat letterlijk met mijn vingers in mijn oren. Het was anders niet uit te houden op het podium. Loeihard! Maar ook de studio-opnames met een jazzlegende als Clarke Terry staan mij bij. Ik heb alle grote dirigenten meegemaakt. Dolf van der Linden, Rogier van Otterloo, Dick Bakker. En nu dus Vince Mendoza en Jules Buckley. Al die prachtige stukken die we hebben gespeeld van Rob Pronk en Jerry van Rooyen: ik beleef het meeste plezier aan het spelen van jazz. Het is een oneindige reeks van hoogtepunten.”

GEKKENHOUSE

De klasse van het Metropole Orkest blijkt mede uit de faam die de dirigenten hebben opgebouwd. Zo langzamerhand kent de gemiddelde Nederlander meer namen van Metropole-dirigenten dan van Concertgebouworkest-dirigenten. De grote blikvangers van dit moment zijn de eerder genoemde Vince Mendoza en Jules Buckley. Oosthof: “Alle orkestleden hebben inspraak bij de benoeming van nieuwe dirigenten. Toen ik Vince Mendoza voor het eerst meemaakte wist ik het meteen, geen twijfel mogelijk, direct binnenhalen die

man! Hij sprong eruit. Als dirigent, als repetitor, als arrangeur. En nu is Jules de vaste gastdirigent. Ook daarover ben ik erg enthousiast. Jules zit meer in de pophoek, maar van echte stijlverschillen kun je niet spreken. Beide schrijven hun arrangementen, en daarin staat geen noot teveel. Het is erg functioneel en goed voorbereid. Ze werken gericht toe naar het best mogelijke eindresultaat. Het zijn mijn favoriete dirigenten. Ze voegen ook allebei iets toe aan het Metropole. Zo'n project als met de Basement Jaxx, van Jules, is heel leuk. Met het Metropole speel je de ene keer Mozart en dan weer gekkenhouse.”

Niet alleen de dirigenten moeten worden beoordeeld, ook nieuwe musici. Oosthof: “Vanaf 1978 ben ik betrokken bij het binnenhalen van nieuwe musici. Niet alleen van de trompettisten. Als eerste trompettist ben je overal bij betrokken. Ik heb inmiddels de hele kopergroep binnengehaald. Een beslissing wordt niet bepaald door één auditie. We nodigen mensen uit. Ze mogen een tijdje meedraaien. Vaak zijn er wel tien verschillende musici die op die manier bij het Metropole meespelen. We volgen heel goed wie er op de conservatoria zitten of net afgestudeerd zijn. We kijken ook buiten de landsgrenzen. Voordat we iemand uitnodigen hebben we die muzikant al geruime tijd gevolgd. Proefspel geeft te weinig inzicht. Het zegt helemaal niets over hoe iemand in een orkest functioneert. We letten daarbij niet op leeftijd. Als er een trompettist van 45 is, die duidelijk beter is dan iemand van 28, is de keuze snel gemaakt. Binnen het orkest merk je helemaal niets van generatieconflicten of leeftijdverschillen. Ik word ook weleens door mijn jongere collega's gevraagd om aan soloprojecten of studio-opnames mee te doen. Vind ik wel leuk dat ze er zo'n ouwe lul bijhalen.”

Lachend: “Ik herinner me overigens wel hoe ik in 1978 voor het eerst bij het Metropole kwam en al die oude mannetjes zag. Inmiddels ben ik ouder dan die mannetjes toen waren!” <